

Andraž Arko

Inštitut
Integrym

Pija Marija Mivšek

PRI NAS DOMA

Ko pogovor nanese na ...

**Tebi, drago dekle,
da bi celostno zorela in zacvetela v odraslo žensko.**

**Tebi, dragi fant,
za rast in krepitev na poti v pravega moškega.**

Nekaj uvodnih besed za starše in vzgojitelje

Spremljanje odraščanja otrok in mladostnikov je nekaj najlepšega v življenju. Tako lepo je gledati otroke, ki se brezskrbno igrajo na domačem dvorišču, ali mladostnike, ki prekipevajo od veselja, pojejo, igrajo košarko, tarok, sklepajo prijateljstva ter se zaljubljujejo ... A ni vedno vse lepo. Odraščanje prinaša številne izzive, preizkušnje in pasti. Še zdaleč to ni čas, ki ga morajo otroci oz. mladostniki samo preživeti, prebroditi, ampak je **bistveni del življenja**, od katerega ni odvisno le počutje v tistem trenutku, dnevu, tednu, letu, ampak jih dogodki, besede, prisotnost pravih ljudi v tem občutljivem času oblikujejo, kot vrtnar usmerja, vodi in oblikuje rast rastlin. Kot se razvija otroško telo, se oblikuje tudi njegova osebnost.

Ne starši ne vzgojitelji ne želimo biti le opazovalci, ampak se trudimo mlade usmerjati, voditi in oblikovati v dobre, notranje bogate ter zdrave ljudi, pripravljene na izzive življenja. Pojavijo se trenutki, ko je ta cilj tako oddaljen, da se nam zdi nedosegljiv, pojavijo se trenutki, ko se nam zdi, da smo vse naredili narobe. Čisto običajno je, da so sestavni del odraščanja in vzgoje tudi stiske, skrbi in negotovost. Kot mama in učiteljica se vsakodnevno srečujem z vprašanji, ki si jih postavljam sama ali mi o njih pripovedujejo starši »mojih službenih otrok«. Vsa vprašanja imajo skupen temelj – kako vzpostavljati ustrezen odnos z otroki oz. mladostniki. **Odnos, ki bo podkrepil** (ne pa določil in zacementiral!) **zdravo odraščanje**. Odnos, ki bo usmerjal in vplival, ne pa vsiljeval.

V letih poučevanja, razredništva in starševstva sem spoznala, da grobo vsiljevanje načel odraslih nima pozitivnega učinka, ampak prej odbija, da pogosto bolj kot »pridige« nagovarjajo zgledi in zgodbe. Zato sem bila vesela povabila k sodelovanju pri nastajanju knjižice, namenjene otrokom oz. mladim, ki bi prav **s pomočjo zgodb poskušal odpreti žal pogosto še vedno tabu temo – spolnost**. Opažam, da je spolnost pri mladih še vedno predmet šal, postavljanja ali celo trpinčenja, da je podoba spolnosti vse prepogosto izkrivljena. Ko iščemo krivca, zlahka s prstom pokažemo na splet, a v sebi čutim, da moram tudi **sama sprejeti odgovornost za zdrav razvoj spolnosti in spoštljiv odnos do nje pri otrocih in mladostnikih**. A vemo, da je lažje reči kot storiti. Poklic me je že »prisilil«, da sem se naučila govoriti o spolnosti v literaturi in mlade voditi v presojanju (ne)ustreznosti dejanj in besed književnih oseb. Opazila sem, da se jih tak pogovor dotakne, da jih teme, povezane s spolnostjo, zelo zanimajo in da se pogosto celo bolj odprejo, kot če govorimo o spolnosti »teoretično«. Dotaknejo se jih liki, njihovo doživljanje, čustvovanje.

To spoznanje se je utrdilo že zgodaj in se mi z leti le potrjuje. Potem pa sem dobila svoja otroka, ki sta bila od »službenih otrok« drugačna v tem, da sta bila kot nepopisan list. In kmalu sem se znašla pred novimi izzivi – kako enoletni deklici pojasniti, da bo dobila bratca in da mi zato raste trebuh? Da tega, kako je dojenček prišel v trebuh in kako je prišel iz trebuha, sploh ne omenjam. A če zdaj pogledam nazaj, je bilo takrat pravzaprav enostavno, saj je bila novopečena sestra hitro zadovoljna z odgovori. Kasneje so se pojavile zahtevnejša vprašanja in tudi **teme, za katere sva z možem čutila, da jih morava odpreti sama, saj sva želela, da jih otroka slišita od naju**. Kako otroku razložiti, zakaj so fantki drugačni kot deklice, da se spolovila med odraščanjem spremenijo in da v odraslosti niso namenjena več le »lulanju«, kaj je menstruacija, kaj je spolna zloraba ... Kako se odzvati, ko otrok prinese domov »grde besede« ali skupaj gledamo film in je v filmu prizor spolnosti?

Želim si, da moja otroka v družbo ne bi vstopala kot nepopisan list, ampak **da bi z možem ta list pred vdorom nešteti informacij vsaj malo že popisala**. Popisala tako, da bi, ko bi naletela na nove vrstice na spletu, pri sošolcih ali kje drugje, vedela, katere je dobro zapisati in ohraniti, katere pa je bolje zavreči. In ker zgledi, tudi če so v obliki zgodbe ali še bolj zgodbe v stripu, pogosto vlečejo bolj kot besede, sem resnično vesela, da jima bom lahko ponudila knjižice, ki bodo pomagale oblikovati njuno spolno dozorevanje.

Želja po **ustrezni podpori spolnega dozorevanja otrok in mladostnikov** je pripeljala do nastanka slikanice **Pija in Juš** za mlajše otroke ter stripa za mladostnike **Pri nas doma**. Ob nastajanju se je obema pripravljajlnima skupinama porodilo mnogo vprašanj in spoznanj, zato se je razvila ideja še o posebni knjižici za starše in vzgojitelje. Tako je nastal priročnik z naslovom **Brez zadrege: Kako začeti vzgojo za celostno spolnost?**, ki vključuje mnoga teoretična spoznanja in konkretne izkušnje. Iskreno si želimo, da bi vam bile pripravljene knjižice v pomoč in vas vabimo, da pokukate še v ostali dve.

Jana Poljšak

ŽIVIJO, JAZ SEM ANA. UKVARJAM SE Z VELIKO STVARMİ,
KER ME MARIKAJ ZANMA IN PRIVLAČI. ZELO RADA BEREM
KNJIGE, RAZMIŠLJAM O SVETU, O RAZLIČNIH KULTURAH IN
LUDEH...

NEKATERI PRAVIJO,
DA VČASIH PREVEČ RAZMIŠLJAM,
NA PRIMER MOJ OČI.

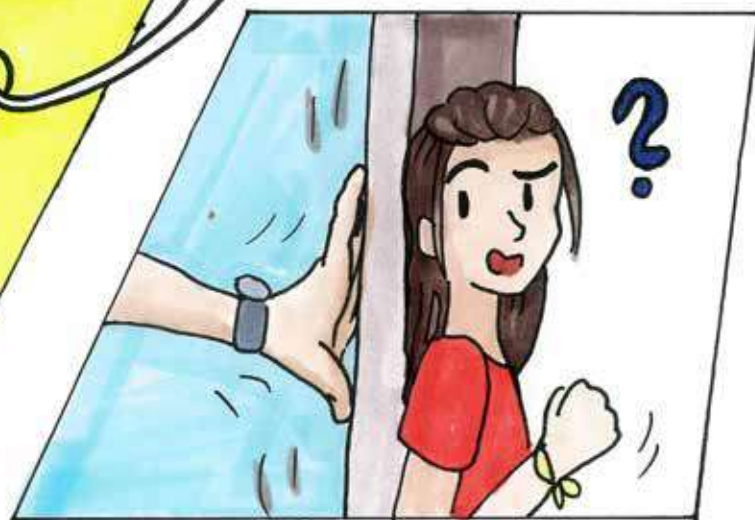
TO JE MOJ OČI TINE.

ŽIVJO!

OČI PRAVI, DA SEM VČASIH
PREVEČ ZASANJANA ALI
DA ŽIVIM V NEKEM SVOJEM SVETU.
AMPAK MENI SE ZDI,
DA JE **ON** V SVOJEM SVETU.

MOJ OČI TINE
JE NAMREČ GRAFIČNI
OBLIKOVALEC IN JE
KAR NAPREJ
ZA RAČUNALNIKOM.

NO, TO JE MOJ
MLAJŠI BRAT
NEJC.
KOT VIDITE,
ZNA BITI
-MILO REČENO-
NAPOREN.

HEJ, KDO JE NAPOREN?!
TI SI NAPORNA S SWJIM
NAKLADANJEM!

MOJA SESTRA PREVEČ BERE IN POTEM KAR
NAPREJ PAMETUJE, FILOZOFIRA IN UKAZUJE.
VSE STAREJŠE SESTRE SO TAKE!
SPOH JE NE RAZUMEM. MENE BRANJE
SPOH NE ZANIMA, ŽE V ŠOLI GA JE PREVEČ.
RAJŠI IMAM **NOGOMET!**
NAJBOLJ UŽIVAM NA TEKMAH.

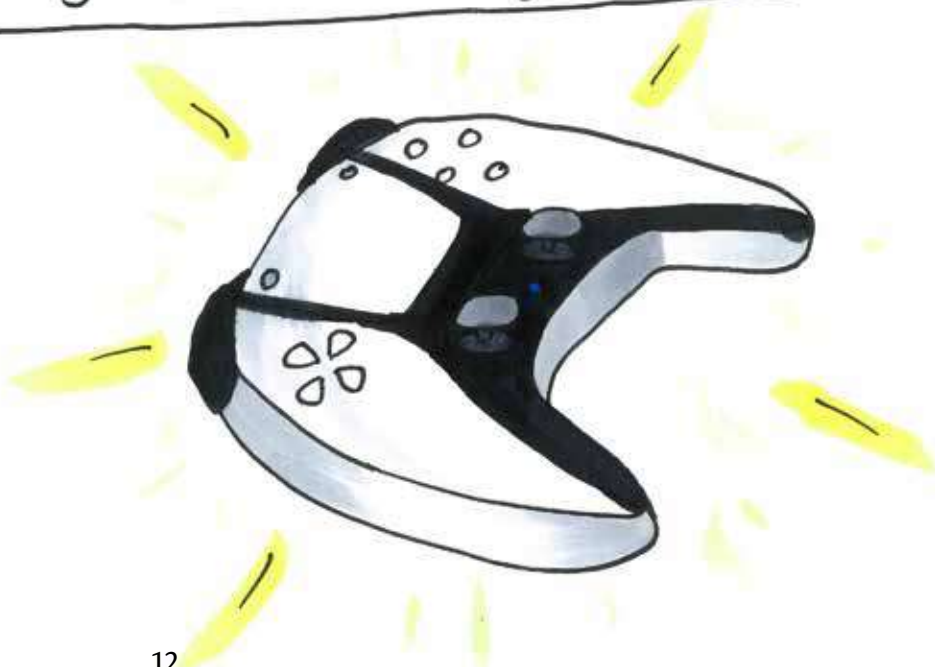
MORAM PRIZNATI,
DA SU TRENINGI VČASIH
NAFORNI, AMPAK SE
SPLAČA.
SUPER PA JE TUDI,
KO Z OČIJEM SPREMLJAVA
TEKME PO TELEVIZIJI!

JA ... IN POTEM
TI VES ČAS
NEKAJ KOMENTIRAŠ ...
PA TE
POTEM OČI ...

NO, VIDITE, KAKŠNA JE! ČLOVEK ŠE SVOJEGA MNENJA NE MORE Povedati, NE DA BI GA NAŠA PAMETNJAKOVIČKA KOMENTIRALA.
Torej, NOGOMET JE ZAKON:
NA IGRIŠČU, NA TELEVIZIJI ALI PA NA PLAYSTATIONU.

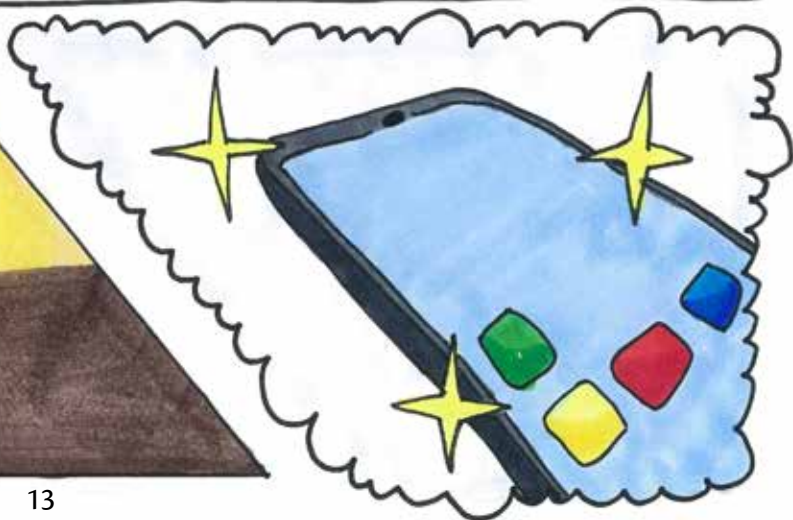

NEJC, MALO
SROŠTOVANJA DO SESTRE
PROSIM.
SICER PA JE ŠE KAJ
DRUGEGA V ŽIVNENJU
KOT SAMO NOGOMET.

TO JE PA NAŠA MAMI ŠPELA. MAMI UČI V ŠOLI. IN KOT VIDITE,
RADA UČI TUDI DOMA. POPOLNOMA JASNO JE, PO KOM SE JE VRGLA
ANA, KI BI MI NAJRAJE MODRO Povedala, DA JABOLKO NE PADE DALEČ
OD KREVESA. NO, DA NE BOM ŠE JAZ PAMETOVAL ...

NAŠA MAMI ZELO DOBRO KUHA IN DELA ODLIČNE TORTI. LETOS JE
ZA MOJ ROJSTNI DAN NAREDILA TORTO V OBLIKI NOGOMETNE ŽOGI!
MENI IN SOŠOLCEM JE BILA ZELO VŠEČ. ZA ROJSTNI DAN PA SEM
DOBIL NOVI PLAYSTATION, KI JE ZAKON. SICER BI RAD IMEL
PAMETNI TELEFON, A MI GA OČI NE DOVLJ.

SAJ GA TUDI MENI
ŠE NISTA KUPILA,
PA SEM STAREJŠA!
SEM PA ZATO LANSKO
LETO ZA 10. ROJSTNI
DAN DOBILA
MUCKO.

IN JI
DALA
TRAPASTO
IME!

NEJC, NI RES!
IME JI JE
ERATO.

ERAAATO!
PA KAKŠNO
IME JE TO!

PO GRŠKI
MUZI
LJUBEŽENSKJE
POEZIJE.

LJUBEZENSKE POEZIJE,
HA HA!
ALI BO PISALA MIJAVKALOČE
LJUBEZENSKE PESMICE?!

♪ Muca Mava je zapranka

TE ZAGOTOV NE BO
NAPISALA, KER JO JE
NAPISAL ŽE
KAJETAN KOVIČ!

... ALI PA
♪ Naš maček
je ljubico
imel...

TA JE PA
OD
SIMONA JENKA.

GLEJ, NEJC. SMO SE ŽE DOGOTOVILI, DA PRI NAS
SPŠTJIVO GOVORIMO IN SE TUDI SPŠTJIVO OBNAŠAMO.

KAJ JE NAROBE?!
KAJ SEM TAKEGA
REKEL?

KJE POBIRAŠ TAKE IZRAZE?
A SI TEGA TUDI NA
TRENINGU SLIŠAL?

JA, PA KAJ JE TO KAJ
TAKEGA! JURE JE ZADNIJČ
ZAMUDIL NA TRENING, IN
GA JE TRENER VPRAŠAL,
ČE SE JE SPET LAJHAL
NAKOLI. IN SMO SE
MU VSI SMEJALI ...

BESEDA *lajhati* LAHKO RES
POMENI, DA JE NEKDO POHAJKOVAL
OZIROMA SE POTEPAL NAOKOLI.

LAHKO PA JE TUDI NA
SLABŠALEN NAČIN POVEZANA
S SPOLNOSTJO.

IN ČE SI ZA ERATO REKEL, DA SE
LAJHA NAOKOLI, NE POMENI NUJNO,
DA SE SAMO POTEPA, AMPAK LAHKO
POMENI TUDI, DA SE GONI.

NIMAM POJMA, O ČEM GOVORIŠ.

